

Muistio

16.10.2023

EU/361/2023
EU/361/2023-VNK-20

Ylimääräinen Eurooppa-neuvoston videokokous 17.10.2023

Eurooppa-neuvoston ylimääräisen epävirallisen videokokouksen aiheena on Lähi-Idän tilanne. Israelin ja Palestiinan väliseen konfliktiin ei ole saatu ratkaisua ja rauhanprosessi on taantunut. Hamasin terrori-isku 7.10.2023 yllätti Israelin, joka on ryhtynyt laajoihin vastatoimiin Gazassa.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Suomi toimii sotilaallisten uhkien ehkäisemiseksi sekä jännitteiden vähentämiseksi. Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni.

Kriisiin vastaamisessa EU:n tulee osoittaa yhtenäisyyttä ja toimintavalmiutta. Kansainvälisen oikeuden kunnioittamisessa EU:n on oltava johdonmukainen.

Suomi tuomitsee jyrkästi Hamasin tekemän Israelin siviiliväestöön kohdistuneen terroristisen hyökkäyksen. Israelilla on oikeus puolustaa itseään kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

EU:n tulee toimillaan estää Gazan humanitaarisen tilanteen pahenemista ja vaatia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista, siviilien ja siviili-infrastruktuurin suojelua. Gazan veden-, sähkön- ja polttoaineen jakelu tulisi palauttaa. Rajanylityspaikkoja ja humanitaarisia käytäviä tarvitaan avun saamiseksi perille. Alueen pakolaistilannetta on seurattava.

EU varautuu lisäämään humanitaarista rahoitusta alueelle ja jatkamaan EU:n tukea palestiinalaishallinnolle. Tarvittavat selvitykset tukien kohdentumisesta oikealla tavalla voidaan tehdä. EU:n tukien tulee vahvistaa kahden valtion mallin edellytyksiä ja alueen vakautta pitkäjänteisellä tavalla, eivätkä ne saa hyödyttää Hamasia edes epäsuorasti.

EU tarvitsee koordinoituja diplomaattisia toimia kriisin hallitsemiseksi sekä panttivankien vapauttamiseksi. EU:n tulee samalla vahvistaa toimia kahden valtion mallin perspektiivin säilyttämiseksi ja Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin ratkaisemiseksi kestäväällä tavalla.

Konfliktin pitkittyessä on tarpeen varautua myös mahdollisiin vaikutuksiin EU:n sisäiseen turvallisuuteen.

Eurooppa-neuvoston ylimääräinen epävirallinen videokokous järjestetään 17. lokakuuta. Kokouksessa on tarkoitus käsitellä Lähi-idän tilannetta. Eurooppa-neuvoston jäsenet antoivat sunnuntaina 15. lokakuuta yhteisen julkilausuman aiheesta.

Gazaa hallitseva terroristijärjestö Hamas aloitti lauantaina 7.10. laajamittaisen reilusti yli tuhat kuolonuhria vaatineen hyökkäyksen Israelia vastaan. Hyökkäys toteutettiin sekä laukaisemalla tuhansia raketteja Israeliin että tunkeutumalla Israelin alueelle ja ottamalla useita Gazan rajan tuntumassa olevia asutuskeskuksia hallintaan. Hamas otti hyökkäyksen yhteydessä 150–200 panttivankia. Näiden joukossa on useiden eri valtioiden kansalaisia, muun muassa useasta EU-maasta.

Israel on tehnyt Hamasin hyökkäyksen jälkeen Gazaan voimakkaita ilmaiskuja, jotka ovat vaatineet tuhansia kuolonuhreja. Hamas ampuu raketteja tiheästi asutuilta alueilta ja vastaiskujen kohteiksi joutuvat myös siviilit. Israel on ilmoittanut suunnittelevansa maahyökkäystä sekä vaatinut alueen pohjoisosan siviiliväestöä siirtymään etelään. YK:n mukaan miljoona gazalaista on paennut kodeistaan ja YK:n tiloista suojaa hakee 400 000 ihmistä.

Gazan humanitaarinen tilanne on hälyttävä. Jo ennen eskalaatiota lähes puolet Gazan väestöstä oli ruoka-avun piirissä. Israel on kiristänyt alueen saartoa katkaisemalla veden, sähkön, polttoaineen ja elintarvikkeiden jakelun. EU ja YK ovat vaatineet voimakkaasti mm. humanitaaristen käytävien avaamista humanitaarisen katastrofin pahentumisen estämiseksi.

Israelin ja Libanonin välisellä raja-alueella on ollut useita aseellisia selkkauksia, jotka ovat vaatineet kuolonuhreja. Alueellisen eskalaation riskiä pidetään korkeana ja sen estämiseksi on meneillään aktiivisia diplomaattisia toimia.

Myös Länsirannalla on ollut aikaisempaa voimakkaampia yhteenottoja palestiinalaisten ja siirtokuntalaisten sekä Israelin asevoimien välillä. Yhteenotot ovat vaatineet kuluneen viikon aikana ainakin 56 palestiinalaista kuolonuhria.

Komissio on ilmoittanut toteuttavansa selvityksen Palestiinalle annettavasta tuesta. Tarkoituksena on varmistaa, ettei EU:n tuki hyödytä edes epäsuorasti Hamasia. Lisäksi halutaan tarkastella, kohdistuuko EU:n tuki oikein muuttuneessa tilanteessa. Myös Suomi on ilmoittanut tekevänsä selvityksen Palestiinan kehitysyhteistyöstä. Tarkoitus on varmistaa, että tuki kohdistuu oikein.

Tapahtumiin ja EU:n rooliin liittyen liikkuu paljon disinformaatiota, jonka tehoa EU:n tulee kyetä omalla johdonmukaisella toiminnallaan heikentämään. EU:n toiminnan ja viestien johdonmukaisuus on tärkeää myös sen varmistamiseksi, että tuki Ukrainalle säilyy.

Suuri osa EU:n jäsenvaltioista on evakuoinut kansalaisiaan Israelista ja palestiinalaisalueilta. Suomi toteutti pääevakuointilennon 14.10. EU:n ja sen jäsenvaltioiden tarvittava yhteistyö valmius- ja evakuointikysymyksissä EU-maiden kansalaisten turvallisuuden takaamiseksi on jatkossakin tärkeää, ottaen huomioon erityisesti alueellisen eskalaation riski.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi